

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

כד.

עין משפט
נר מצוה

אין אשה פודה מעשר שני. קס"ד במעשר שני שהוא משדה בעלה שהיא כבעלה וקרינה ליה ממעשרו וכדמפרש לה ואולי: אשה פודה בלא חומש. ללא דידה הוא ואין מוסיפין חומש על פדיון מעשרות והקדשות אלא בעלמא: שליחותיה עבדא. ומ"ט דמאן דלמר פודין בלא חומש: אלא בזווי דידה. דנכסי מלוג: ומעשר דידה. משדומי: איש אמר רחמנא ולא אשה. איש ממעשרו אמר רחמנא ולא אשה ממעשר בעלה דאשה כחמר דמיא: ע"מ ספדי צו כו'. שמהיה כאיש אחר לפדות בלא חומש רבנן סברי כי אמר לה קני קנה ליה בעלה וכי אמר לה ע"מ לאו כלום הוא הילכך זחי הווי (ס) נמי דבעל ושליחותיה עבדא (ס) איש ממעשרו קרינא ציה רבני מאיר סבר לדידה גופה לא קני לה אלא לנכי שמהא כאיש אחר לפדות בלא חומש: דאיישי מבי נשא. שמהא צביה והיה לו מעשר שני (ס) וירשמה עס שאר נכסים וירשה הבאה לה לאחר מכתא נכסי מלוג הו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות: ור"מ למעמיה. דלמר לקמן צ"פ מעשר ממון גבוה הוא ואכלתו משולמן גבוה הוא הילכך אינו כשאר נכסים למקנייה בעל בתקנתא דתקון רבנן פירות לבעל הילכך לא זכי ציה וכי פרקה ליה בזווי דבעל לאו ממעשרו הוא דזווי דהד ומעשר דהד: ורבנן למעמיה דלמרי ממון הדיט הוא. ומיילא עליה תקנתא דרבנן ופירות לבעל כשאר נכסי מלוג וכיון דזווי דבעל פדיון קאי: ראשי אברים. כ"ד הם ושגויים אלא נגעים (פרק ו משנה ז) ומיימי להו לקמן בשמעתין (דף סה): שאין חורין. אם (ס) נטלן כשן ועין וגמר במה מנינו: אין מלמדן. מלמד כתיב אחד וגמרו כולו מיינה: לריבי. דלא גמר חד מחצריה הילכך לא צנזין כחמד ניהו: שן

אין אשה פודה מעשר שני בלא חומש ר"ש בן אלעזר אומר משום ר' מאיר אשה פודה מעשר שני בלא חומש היכי דמי אילימא בזווי רבעל ומעשר רבעל שליחותיה רבעל קא עבדה ואלא בזווי דידה ומעשר דידה איש אמר רחמנא: ולא אשה אלא לאו ע"מ שתפרי בו את המעשר ואיכא שמענא להו אמר אביי איפוך רבא אמר לעולם לא תיפוך והכא במעשר דאתא מבי נשא עסקינן ור"מ למעמיה (ס) דאמר: במעשר ממון (ס) הקדש הוא יולא קני ליה בעל ורבנן למעמיהו דאמרי ממון הדיט הוא וקני ליה בעל הילכך שליחותא רבעל קעברא: תנא יוצא בשן ועין וראשי אברים שאינן חוזרים בשלמא שן ועין כתיבי אלא ראשי אברים מנזל דומיא דשן ועין מה שן ועין מומין שבגלוי ואינו חורין אף כל (ס) מומין שבגלוי ואינו חורין ואימא ניהו שן ועין כשני כתובים הבאים כאחד (ס) וכל שני כתובים בשני כתובים הבאים כאחד אין מלמדן צריבא דאי כתב רחמנא שן הוה אמינא אפילו שן

אליבא דרב ששת דאילו לר"א אליבא דר"מ אפי' מה שאת נותנת לפיך קנה ימהון בעל כמו שאין מועיל ע"מ שאתא לחירות אלא ע"כ כרב ששת ולא כר"א סבירא להו לרב וסמואל ש"מ דלרב ששת ע"מ שאתא צו לחירות מועיל ל"כ ע"מ שאת נותנת לפיך מועיל אפילו לר"מ ואומר ר"מ דמשמע מהתם דהלכה כרב ששת ולא כר"א ועוד מיימי רביה דהלכה כרב ששת מפרק בן סורר ומורה (פאהרין דף ע"א. ס)

הנהגות הב"ה (ב) ה"ס ד"ה (ג) נעמוד (ה) הקדוש ור"א כי דהלכה כר"מ אילימא דרב ששת: (ג) ב"א"ד מה שאתם קורין י"י. י"ב ויזילא צוה פ"י האס' לעיל סוף דף טו ד"ה אלא כפ"ה: (ג) ד"ה אלא וכו' ופי' בקונטרס בזווי דידה וכו' איש ממעשרו אמר רחמנא: (ד) בא"ר אלמנה או גרושה: (ה) כבודך אולא אלא פירות:

אבל באשה מורה ובעל מנת שאין לבעליך רשות בהן לא קנה בעל. דא"כ אמאי אוקמא בעל מנת שחפדי בו את המעשר, הו"ל לאוקמי בעל מנת שאין לבעליך רשות בהן דבא"ר (פליגי אפי' לר' אלעזר גבי אשה. ועוד אפילו תפ"ק קשיא דר' מאיר דהא מודה בע"מ [שאין לבעליך רשות אלא על מנת] שחפדי את המעשר דלא קנה בעל דהרי בע"מ [שאתא בו] שאת נותנת ונותנת לפיך והוא דחק דאמר ליה דהכא מיירי דלא אמר לה אלו אלא דברי נביאות וקושיא קמיימא לא מתיירא אמאי לא אמר ליה דא"ל על מנת שאין לבעליך רשות בהן. כפ"ס שני [פסחים פ"ה. ב] מובחין דהא דאמרין על מנת שאין לרבי רשות בו קנה בהן עבד בקנה ארון. דוקא מה שהוא זכות לארון אבל מה שהוא חובה לארון לא, שאין חבין לארס אלא בפניו כמו שביארנו שם. אין האשה הפרדה מעשר שלו מוסף חומש דכתיב [ויקרא כו. ב] לא ואם גאול יגאל איש ממעשרו ויסק חפשיהו. ואחר שפרדו אין מוסף חומש, ואשה שפרדה מעשר שלה אינה מוסיפה חומש דכתיב איש ולא אשה. ומעשר דידה** מיירי שאין לה מכת אביה. יוצא. העבד לחירות אם השתיי עינו או אבר שאינו חתור. צריכי. ולא באין כאחד הם.

מוסף רש"י

מעשר ממון גבוה הוא. דכל היכא דאשה למתער לאו דידה הוא אלא דבעה הוא ולענין פדיוה אוקמינה נישתו דמתיי' ליה חומשא וזי לאו דידה הוא לא חייב חומש שאין מוסף חומש אלא בעלמא דכתיב ממעשרו ב"ס. וכל שני כתובין האבין כאחד אין מלמדן. מהדרי מנפיה לחדן ולא ילפא מנפיה. ש"מ וק"א הי קאמר: פסחים פ"ה. צריבא. לומר לאו שן כלמד ניכח ולמנפיה לון מלמדן אלא מיימי צריכי דלי הוה כמד חד לא גמיר אידן מנייה [לפניו כ"ה].

מוסף תוספות

א. דהלמדה לא נתן לאשמועינן אלא דהלכתא כרב ששת וממילא שמיש דר"מ צריך לאוקמי דאמר ליה מה שאת נותנת ונותנת לפיך ואילו הוי מוקמי ליה דהלכתא הכי לא הוה ידענא דהלכתא כרב ששת. חוסי הראש. ב. דטבי אילמא יד אשה מיי עבד דאצי"ב דבעבד קנה ימהון קני בע"מ דאשה לא קנה יהאון בעל והיינו דקאמר אשה ר' אלעזר כל כה"ג כ"ע ר' פליגי דקני עבד וקני רבו ולא מסיק וקני אשה וקני בעל דלגבי אשה לא קובעלרשב"א גאומהוהוירי

לחירות קנה רבו יכול להיות דכאשה לא קנה הבעל שהרי אינם שוים שאין יד האשה כיד הבעל כמו שיד העבד כיד רבו ותדע דאילו אם נתן הבעל ממנה לאשמוע קנתה לגמרי ואין הבעל אוכל פירות כדלמא פרק חוקת הבתים (ב"ב דף נ"א): ואילו אם נתן ממנה לעבדו לא קנה העבד כלל ועוד תדע שאין שוים שהרי אם נתנו אחרים ממנה לעבד סתמא זכה הרב צין גנוף צין פדיוה דלון קני לעבד בלא רבו היינו שאין קנין לעבד כלל ויש לרב גוף ופירות אלה דהא דלון קנין לאשה בלא בעלה היינו שהבעל אוכל פירות אבל אין למתנה ממנה (לגמרי) אין למתנה מליאה למתנה וכן משמע צירושלמי דהא דלון קנין לאשה בלא בעלה שמה חגנוז והויס ותאמר מליאה מזלמי ופריך הגע עצמך היתה מרווחת לומר יתמו לי במתנה אלא ש"מ דמתנה שנתנו לה אחרים אין לבעל אלא פירות אבל הגוף לאשה ואילו בעבד אם נתן לו אחד ממנה קנה הארון הפירות והגוף וא"ת לפי"ת לרב ששת מועיל ע"מ שאתא לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בצומר ע"מ שאתא צו לחירות וי"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שאתא צו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אית ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמתנת שאין העבד קונה אלא לנאח צו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגמיהו בצומר ע"מ שאתא צו לחירות אם כן היאך מנינו לרבנן דר' מאיר כנסן ע"י עצמו הואיל ולא קנינו לו אלא ע"מ שאתא צו לחירות ע"י אחרים הוא כדבעינן למימר לר' מאיר אליבא דרב ששת וי"ל דכסף ע"י מאיר קנינו דלמר בכסף ע"י אחרים אין ע"י עצמו לא ולר' אלעזר אליבא דר' מאיר אפילו קנו לו ע"מ שאתא צו לחירות קנה עבד קנו רבו ואין יולא צו לחירות ומקרי שפיר ע"י עצמו והאח קיימי רבנן והאבי (קאמר וכו"א בכסף במה שאתה קורא ע"י עצמו דקאמרת דאילו יולא אפילו אם נתנו לו ע"מ שאתא צו לחירות אנו אומרים שאתא צו לחירות דכה"ג אשכחן בהמוקין (גיטין דף נ"א): ובשבעות (דף מב.) ובפ"ב דכחצות (דף י"ה). דלמר ר' אלעזר בן יעקב פעמיים שאדם נשבע על טענת עצמו דהיינו (ס) מה שאתם קורין טענת עצמו:

ה"ג רש"י אלא בזווי דידה ובמעשר דידה. (א) פירות בזווי דידה נכסי מלוג ומעשר דידה משדומי איש אמר רחמנא ומעשרו ולא אשה רחמנא ולא מעשרו ונראה לר"ת דגירסא אלא בזווי דידה ומעשר דידה והכי פירושו איש אמר רחמנא דמוסף חומש על מעשרו ולא אשה אפילו בזווי דידה ומעשר דידה ופ"ה היא אלמנה (ו) וגרושה אינה מוספת חומש והא דתני בת"כ צפ"ב דר"ק אם גאל יגאל איש ממעשרו לרבות את האשה לענין פדיוה דוקא מרצין את האשה ולא לענין חומש דס"ד הואיל וכתיב ציה במעשר למען תלמד ליראה (ו) ודרשינן מיינה (א) כפסרי דגדול מעשר שמניא ליה תלמוד כשהוא צירושלים לאכילת מעשרו וה"א אשה כיון דלאו בת לימוד היא לימא צדיי מעשר להכי אצטרך לרצויה והא דממעט בת"כ (ב) קטן מאיש ה"ג הוה מני למעוטי אשה ממומש כדאמר כהא אלא משום דרבי צביה קרא גופיה אשה מאס גאול יגאל ניחא ליה למנאק איש ולא קטן למעוטי לגמרי ומיהו צונס הזכיר ר"ת למען תלמד הוה מני למימר דאצטרך לרבות אשה לענין פדיוה דלא תיסק אדעתיה למעוטי מאס לגמרי כי היכי דממעטין קטן ומה שפי' בקונטרס בזווי דידה וקנה מלוג לא נהירא דכיון שאין צנזין אשה קנה בעלה כזווי דידה חשבי כדאמר גבי מעשר דלמי לבעלה רשות צו דהא פדיוה לעיל שאין הבעל אוכל (ס) פירות: ויצא בשן ועין. ותנא דידן דלא מנא להו משום דסבר דלר"ק גט שחורו(א): הואיל

כבאן אשה כהדי עבד משום דרבנן אמרי יש קנין לעבד בלא רבו וכ"ש שיש קנין לאשה בלא בעלה ולפי שרוצה להקשות מר"מ לר"מ ורבנן לרבנן דסברתן הפוכה גבי אשה מעבד כדקתני גבי מעשר שני. חוסי הראש"י. ד. ואשה דנקט רבוחא קאמר כלומר איש ולא אשה דאפילו אשתו חשיבא כאחר לגביה קנה מעשר. רשב"א. ה. דאית ליה לבעל פירות. ריב"א.